

d o p i s n a   t e o l o g i j a

UVODNI TEČAJ "PUT"

Izdaje: Institut za višu teološku kulturu pri Bogoslovnom fakultetu, Zagreb, Kaptol 31, telefon: (041) 38-446

Glavni urednik: Dr. Jerko Fućak, predstojnik Instituta

Odgovara: Dr. Vjekoslav Bajsić, Kaptol 31

Naklada i uprava: "Kršćanska sadašnjost", 41001 Zagreb, Marulićev trg 14, pp.434

Pismo VI.

6. USKRSNUĆE ISUSOVO I SLANJE DUHA

"Ja sam s vama u sve dane do svršetka svijeta" (Mt 28, 20).

"Zato Bog njega preuzvisi i darova mu Ime, Ime nad svakim imenom, da se na Ime Isusovo prigne svako koljeno nebesnika, zemnika i podzemnika. I svaki će jezik priznati: "Isus Krist jest Gospodin! na slavu Boga Oca." (Fil 2, 9-11)

Pristup:

- Rečenicu "Isus nas je svojom smrću otkupio" većina među vama već je često čula. Kako da se to razumije? Što može uskrsnuće Isusovo značiti za naše otkupljenje?

- Zašto je mnogim kršćanima tako teško naći neposrednu povezanost između Isusova uskrsnuća i njihova osobnog i svakidašnjeg kršćanskog života?

Nadovezanost i pregled

U Isusa iz Nazareta postavio je Bog novi presudni početak (5); u Uskrsnuću dolazi on do punine. Tek s Vazmom počinje sjajiti sav spektar boja Kristova događaja.

Ovo pismo počinje svjedočanstvima ranog kršćanstva o Isusovu uskrsnuću (6.1); dolaze zatim Vazmena Evanđelja i izvještaj o Duhovima (6.2). Konačno će se vazmena poruka obuhvatiti ustavno (6.3).

6.1 SVJEDOČANSTVO USKRSLOGA PO PRACRKVI I APOSTOLU PAVLU

6.1.1 Situacija Isusovih pristalica s obzirom na njegovu smrt

Sablazan križa

Isusova nasilna smrt izazvala je u njegovih pristalica duboku zbnunjenost. Na

Ugroženost
pristalica i kriza
vjere

najsramotniji način izgubili su svog Prijatelja i Učitelja. S pravom su se bojali za svoju vlastitu sudbinu - zar će oni imati istu sudbinu kao i Isus ili će s njima možda biti još gore? Još tjeskobnije od tih briga bile su vjerske poteškoće izazvane mukom i smrću Isusovom. Isus je tvrdio da će izvršiti preokret kojem su se nadali, tj. da će on biti očekivani. MESIJA. Njegove pristalice (jamačno i Petar, kako to daje npr. Mk 8,29-33 naslućivati) mislili su barem za Isusova života o Mesiji ono što se u to vrijeme o njemu općenito mislilo da će biti slavodobnik. Takvu shvaćanju bila je strana predodžba o Isusu koji trpi. Pred očitom Isusovom propašću postavilo se neizbježno pitanje o ispravnosti njegove tvrdnje, o vjerodostojnosti njegove poruke: zar on nije bio osloboditelj, kako su oni smatrali? Zar ih je prevario? Je li se on sam prevario? Najteže je jamačno bilo prevladati smrt na križu. Jer ona je po starozavjetnom zakonu značila Božju osudu (Pnz 21,23; usp. Gal 3,1).

Uskrs - mjerodavni novi početak

Veličanje
uskrsnuća

Tragika Isusove smrti na križu daje naslutiti kako je duboko do temelja bila potresena vjera njegovih učenika., vjera koja je još za njegova života bila veoma plaha i nepotpuna. Time ujedno postaje i shvatljivo zašto su prvi kršćani tako neumorno veličali Isusovo uskrsnuće. To pokazuje svaka rečenica Novog zavjeta. Među onim tekstovima u kojima se izričito govori o Isusovu uskrsnuću mogu se razlikovati obrasci vjere i bogoslužne pjesme (6.1.2 i 6.1.3), tekstovi neposrednog svjedočenja Uskrsloga (6.1.4) te evanđeoska vazmena povijest Evandjelja (6.2).

6.1.2 Himna Kristu u poslanici Filipljanima (Fil 2, 6-11)

Uskrsnuće kao "Uzvišenje"

Raspeti je Kyrios

U ovoj staroj bogoslužnoj pjesmi neki su stihovi navedeni na početku ovog pisma. Isusovo uskrsnuće označeno je kao Bogom dano "uzvišenje". Taj slikoviti spis želi osobito naglasiti da je Bog Raspetome (r.9 naglašava poslušnost Isusovu koja se u smrti na križu očitovala u krajnjoj jasnoći) uskrsnućem dodijelio posebno značenje. On je Kyrios - Gospodar svega kozmosa (usp. k tome i Kol 1,15-20).

Uskrsli, "Gospodin" svoje zajednice

Središte
zajednice

Vrhunac te pjesme nalazi se u vazmenoj vjeroispovijesti zajednice (r.11, usp.7.1.2). On je "Gospodin", to znači apsolutno središte zajednice. Samo on, jedini je on važan. Taj hvalospjev Uskrsnome daje nešto malo naslutiti atmosferu početka. Što je blizina Uskrsloga morala značiti za prve kršćanske zajednice, kad su mogle naći ovakve riječi za Onoga koji je tako sramotno propao? (usp.r.8). Bog sam jest u svemu tome onaj koji zapravo djeluje i koji je ujedno i cilj događaja. On je uzvisio Isusa (r. 9); u svem vazmenom događaju proslavio se i slavi se Bog Otac (r.11)

6.1.3 Rano svjedočanstvo vjere Crkve (1 Kor 15, 3-5)

1 Kor 15, 3-8:

- ^{3a} Doista, predadoh vam ponajprije što i primih:
^{3b} Krist umrije za grijehе naše po Pismima
⁴ bi pokopan i uskrišen treći dan po pismima
⁵ ukaza se Kefi, zatim Dvanaestorici.
⁶ Potom se ukaza braći, kojih bijaše više od pet stotina zajedno; većina ih još i sada živi, a neki usnuše.
⁷ Zatim se ukaza Jakovu, onda svim apostolima
⁸ Najposlije, kao nedonoščetu, ukaza se i meni.

Predpavlovski
himan

Ni himan poslanice Filipljanima, a tako ni stihove 3b do 5 nije napisao Pavao, nego krščani Pracrkve, jamačno nekoliko godine nakon Isusove smrti i uskrsnuća. (To je među ostalim razvidno iz 1 Kor 15,3a; stihove 6 do 8 napisao je sam Pavao). Za razliku od vazmene pjesme iz poslanice Filipljanima, posrijedi je ovdje vjeroispovijest. Stoga je oblik teksta suhoparniji i trezniji.

"Krist"Mesija-vazmena
vjeroispovijest

Grčka riječ Hristos za hebrejsku "Mesija" postala je već vlastito ime za Isusa iz Nazareta. Tek nakon Vazma spoznale su njegove pristalice i prvi krščani u kojem je smislu Isus bio odn. jest Mesija. Dvostruko ime Isus Krist stoga je vazmena vjeroispovijest (usp. k tome 7.1.1). On je umro za naše grijehе. Pracrkva znade da je smrt Isusova usko povezana s neredom u kojem se čovjek nalazi. Taj nered je po starozavjetno-židovskom načinu mišljenja posljedica čovjekove krivnje. Izrael nije prihvatio Isusove ponude. To je dovelo do Isusova smaknuća. Tako se zlo iskalilo do posljednje dosljednosti. Isus je pretrpio smrt, svladao ju je u uskrsnuću i tako načelno čovjeka riješio zapletenosti u grijeh i smrt. Stoga smo mi "otkupljeni" po njegovoj smrti i njegovu uskrsnuću.

Zlo-
smrt
Uskrsnuće-
sloboda"po Pismima"

Sav SZ

Ovaj izričaj nalazimo u obrascu dva puta. On daje naslućivati napor da Pracrkva prevlada Isusovu smrt na križu. Pozivanje na "Pisma" ne upućuje na jedno određeno mjesto u Pismu, nego na sav Stari zavjet ukoliko je izraz Božjeg plana spasenja.

"uskrišen"

U mnogobrojnim tekstovima Novog zavjeta navješćuje se Vazam kao zahvat Božji: Bog je Isusa uskrisio ili uzvisio (npr. 1 Sol 1,10; Dj 3,15, Rim 10,19 i dr.) odn. Isus je uskrišen (npr. Rim 4,25; Mk 16,6 i dr.). Jer prvi su svjedoci doživjeli Vazam kao odlučujuće djelo Božje moći nad Raspetim. Što se u kasnijim vremenima dublje prodiralo u božansko otajstvo Isusovo, to se opravdanije uvidjelo da treba Vazam navješćivati i kao djelo Isusa Krista.

Djelo Božje moći

"Treći dan" - preokret prema spasenju

Izričaj "treći dan", odnosno, "nakon 3 dana" naći ćemo često u vezi s govorom o Isusovu uskrsnuću. Na prvi se pogled čini da je ovdje riječ o vremenskom određivanju Isusova uskrsnuća. Ali strogo uzevši, ne postoji svjedok uskrsnuća; postoje samo svjedoci Uskrsloga. O Isusovu uskrsnuću ne izvješćuje ni jedno novozavjetno Pismo (za razliku od izvanbiblijskih "apokrifnih" spisa). Isusovo se uskrsnuće ne može odrediti vremenski ili prostorno jer ono je djelovanje Boga na raspetom Isusu iz Nazareta na kraju vremena, djelovanje koje naprosto nadilazi područje ovog svijeta. Vremenski i prostorno može se odrediti samo smrt Isusova na križu te posljedice uskrsnuća u prostoru i vremenu: prazan grob i pojava Uskrsloga.

Nadvremenski
nadprostorni
događaj

Vjerojatno je govor o uskrsnuću "Trećeg dana" nastao pošto je vazmenog jutra otkriven prazan grob (po starom računanju vremena bio je to treći dan nakon Velikog petka), odn. kad se pojavio Uskrsli na dan Vazma. Taj način izražavanja znači za prve kršćane više nego običnu oznaku vremena, jer se izričajem u Starom Zavjetu izražava apsolutni spasonosni preokret: "trećeg dana" omogućio je Bog novi početak iz jedne bezizlazne situacije (usp. Post 22,4; Izl 19,11; Post 42,18 i dr.). To spasenje vrijedi i za pojedince i za Božji narod. U Isusovu uskrsenju uspostavio je prema tome Bog jedan apsolutno novi početak: tu se Bog pokazao kao onaj koji izbavlja i spašava, kao Bog svoga naroda; to djelo koje donosi život, ne tiče se samo Isusa, nego ono donosi spasenje svemu Božjem narodu i utječe tako na njegov život.

"I ukaza se"

"Treći dan"-novi
početak

"Ukazanja" Uskrsloga jesu početak i temelj vjere Pracrkve u Isusa Krista. Razumljivo je: u vjerskim poteškoćama kršćana i pred napadajima Židova i pogana protiv vazmene poruke Pracrkva se naglašeno pozivala na svjedoke Uskrsloga.

Ukazanje je
sudbonosni susret

Naš uobičajeni prijevod "on se ukazao" ili "pojavio" mogao bi lako dovesti u bludnju; on suviše podsjeća na neku "pojavu" dakle na nestvarnost i zabludu, na vizionarsku utvaru. "Ukazanja" Uskrsloga bila su, naprotiv, događaji koji su ljude osobno duboko potresli i bitno utjecali na njihov daljnji život; katkada su i duboko u nj zahvatili i promijenili ga (usp. npr. Pavla). Uskrsli stupa u osobni dodir s njima; oni ga smiju "vidjeti", "prepoznati", tj. oni doživljavaju osoban i neobičan susret s njime.

Četiri skupine svjedoka.

Pavlov susret s
uskrslim i
njegova
apostolska vlast

Popis svjedoka uskrsnuća u 1 Kor 15 jedinstven je u Novom zavjetu. O mjestu i bližim okolnostima ukazanja nema podataka. Pavao ističe izričito mogućnost provjere svjedočanstva: upućuje na svjedoke koji još žive (r.6b). Svoj osobni susret s Uskrslim svrstava on u listu svjedoka. Tim "ukazanjem" obrazlaže on svoje pravo na apostolsku vlast.

Uvodni tečaj

6.1.4 Svjedočanstva o Uskrsnome po apostolu Pavlu

Poslanik Gospodnji

Po svom susretu s Uskrsnim (1 Kor 9,1; 15,8; Gal 1,16) došao je Pavao do vjere u Isusa Krista; na temelju tog "ukazanja" smatrao se pozvanim za apostola naroda pogana. Sav njegov život i njegovo djelovanje, a tako i sve njegovo shvaćanje kršćanskog života, obilježeni su tim presudnim početkom.

Kršćanski život jest vazmena egzistencija

"Biti u Kristu"

Biti kršćanin znači živjeti u Uskrsnuću, u zajednici s Uskrsnim. Krštenjem i vjerom stječu kršćani udio na Isusovu uskrsnuću. Oni su, po sretnoj Pavlovoj kovanici, "suuskrsli s Kristom". Stoga se mogu nadati i svom vlastitom budućem uskrsnuću jer već sada u sebi nose nov život; oni su "u Kristu"; u njima stvara Bog "novo stvorenje" (2 Kor 5,17). Svakako pretpostavka za ovu životnu zajednicu s Uskrsnim jest da "oni koji žive" stupe u zajedništvo s Kristovim patnjama, ili, kako Pavao snažno veli, da umru, te ne žive više sebi nego Gospodinu (2 Kor 5,15; Rim 14,7-9; Gal 2,19).

6.2 SVJEDOČANSTVO USKRSLOGA U VAZMENIM EVANĐELJIMA (Mk 16; Mt 28; Lk 24; Iv 20,21)

6.2.1 "Vjeroispovjedni izvještaji"

Svjedočanstva vjere

U drugoj polovici i prema kraju I. st. po Kr. bila je potrebna djelotvorna obrana protiv sve jačih napadaja na vazmenu poruku. Zbog toga su Evanđelisti sabrali stare predaje o događajima kod praznog groba i o ukazanjima Uskrsloga, te su ih na razne načine dotjerali.

Literarna vrsta ovih izvještaja može se najbolje označiti kao "vjeroispovjedni izvještaji": u obliku izvještaja svjedočili su evanđelisti svoju vjeru i to da je Isus Krist "uistinu" uskrsnuo (usp. Lk 24,34).

6.2.2 Izvještaji o događajima vazmenoga jutra

Značenje "anđela"

Navjestiteljska namjera pisca

Različitost prikaza anđeoskih likova kod praznog groba jasno pokazuje navjestiteljsku namjeru pisca.

Marko izvješćuje o mladiću u bijelom ruhu. Time se zamišlja neka nadzemaljska pojava koja treba ljudima tumačiti Božje djelovanje na kraju vremena. Matej još jače naglašava anđeosku pojavu kad na mjestu Markova "mladića" stavlja "anđela Gospodnjeg". Ovaj je po starozavjetno-židovskom shvaćanju naročito odlikovani glasnik i zamjenik Božji - često se može poistovjetiti sa samim Bogom. Luka, naprotiv, govori o dvojici muškaraca. Po židovskom zakonu pravomoćno je samo svjedočanstvo dvojice muškaraca. Po

Važan je broj svjedoka

Uvodni tečaj

toj izmjeni Markova izlaganja naglašuje Luka vjerodostojnost vazmene poruke (to nije bila tlapnja žena, usp. Lk 24,11).

Na tada uobičajeni način izražavanja žele, dakle, Evanđelisti posvjedočiti vjerodostojnost vazmene poruke: Ona je riječ, Djelo i Dar Božji, a ne ljudska izmišljotina.

6.2.3 Izvještaji o "ukazanjima" Uskrsloga

"Ukazanje kao susret"

Izvještaji o ukazanjima Uskrsloga veoma se u pojedinostima razlikuju, ali ipak se poklapaju u svojim osnovnim crtama. Ne opisuju se "vizije" ili što slično, nego svako ukazanje smjera na susret Uskrsloga s njegovim učenicima. Motiv sumnje, koji nalazimo u gotovo svim izvještajima o ukazanju, otkriva nam njihove poteškoće da povjeruju u njega.

Isti - a ipak drugačiji.

Novi način
nazočnosti

Oni ga vide, on s njima jede, on dozvoljava da ga se dotiču, a s druge strane on dolazi i odlazi kroza zatvorena vrata itd. U tim opisima zrcali se doživljaj čuđenja prvih kršćana da je Isus iz Nazareta po uskrsnuću stekao novi način bivovanja. On više nije vezan uz prostor i vrijeme kao za svog zemaljskog života. A ipak je ostao isti; to je zaista on; to nije duh ili što slično.

Učenici – Crkva

Ukazanja Uskrsloga i život Crkve

Ti susreti jedinstveni su darovi Gospodina njegovim učenicima: po njima on njih, svoje učenike, pretvara u svoju Crkvu (usp.9.1 i 9.2).

"Ukazanja" se bitno razlikuju od svih drugih vjerskih doživljaja kršćana kasnijeg doba. Evanđelisti zbiljski svjedoče da ti početni doživljaji stoje u najužoj vezi sa životom Crkve svih vremena. U Lukinu izvještaju o susretu "Emauskih učenika" i Uskrsloga, osjeća se nagovještaj euharistijskih slavlja Pracrkve (Lk 24,20; usp, 13.2.3) U Matejevu izvještaju o ukazanju Uskrsloga na gori u Galileji (Mt 28,16-20) odražava se kako njegova zajednica poima samu sebe. Ona osjeća da je Božji narod Novog zavjeta (usp.4.3.2) koji je raskinuo granice židovstva i koji je poslan svim narodima. Krštenje i Isusova uputstva osnovice su njihova života. U svojim sumnjama i u svojoj nemoći spoznali su ti kršćani da Isus ima svu vlast i da je on zauvijek s njima. U tome leži razlog njihove nade i objašnjenje njena snažnog zračenja.

Temelj nade

Evanđelisti, očigledno, nisu mogli niti htjeli povući krutu graničnu crtu između (jedinstvenih i neponovljivih) ukazanja Uskrsloga i njihova sadašnjeg crkvenog života (oni pišu koncem l. st.)

Blizina Uskrsloga

U navješćivanju i u životu zajednice, ali danasve u slavljenju Euharistije, osjeća se na osobit način blizina Uskrsloga u vremenu nakon Vazma i Duhova, tj. u razdoblju Crkve.

6.2.4 Izvještaji o "Isusovu uzašašću"

"Uznesenje" kao tumačenje vazmenog događaja.

U oba izvještaja o Isusovu uzašašću (Lk 24,50-51; Dj 1,9-11) oblikuje Luka

Savršeno
jedinstvo s
Bogom i
blizina s ljudima

naviještanje Pracrkve o Isusovu uzašašću (usp.6.1.2) slikovitošću i izražajnošću antiktih i starozavjetnožidovskih pripovijesti o uznesenju. U tim izvještajima on naviješta da je Isus uskrsnućem od mrtvih stekao savršeno jedinstvo s Bogom te je time na novi način postao ljudima blizak. Nebo je po židovskom shvaćanju mjesto boravka Božjeg. "Nebo", dakle, označuje samoga Boga.

Crkva u razdoblju uskrsnuća

Vrijeme Crkve:
svjedočenje za
Isusa

Uzašašće znači, nadalje, završetak ukazanja. Isusovo vrijeme, u koje su prema shvaćanju Luke spadala ukazanja, dovršeno je. Nastupa vrijeme Crkve. Ono se proteže od Isusova uzašašća do njegova konačnog pojavka na svršetku vremena. Zadaća je kršćanina da svjedoče uskrsloga i uznesenoga Gospodina. Za to ih osposobljava dar Duha Svetoga, kog im šalje proslavljeni Gospodin.

6.2.5 Izvještaj o Duhovima

Povijesna jezgra

Postanak Crkve

Apostoli su upravo slaveći dotadanju židovsku Pedesetnicu ohrabreni ukazanjima Uskrsloga, po prvi put stupili zajednički pred širu javnost. Broj je vjernika otada naglo rastao. Lukin izvještaj o Duhovima (Dj 2, 1-13) želi protumačiti pozadinu i smisao ovoga događaja kojemu - po njemu - Crkva zapravo zahvaljuje svoj opstanak.

Duhovi - novo sklapanje Saveza.

Luka se poslužio starom predajom (prije svega u recima 2 i 3) koja događaj Duhova opisuje slikama židovskog prikaza sklapanja Saveza na Sinaju (ognjeni jezici, šum snažnog vjetra, govorenje mnogih jezika). Prvo kršćanstvo shvaćalo je dakle Duhove kao novo i konačno sklapanje Saveza Boga sa ljudima.

Hrabrost javnog svjedočenja Raspetoga.

Sam Luka tumači dalje događaj Duhova. Po njemu, Isusove su pristalice, koje su se nakon njegove sramotne smrti razbježale, na Duhove osposobljene da svjedočki navješćuju Raspetoga kao jedinoga Gospodara svijeta.

Duhovi - stalna blizina Uskrsloga i Uznesenoga

Ne odlazak nego
"ostanak"

Iako Luka primanje Duha Svetoga povezuje s hrabrim nastupom apostola na Duhove, ipak izlivanje Duha i za njega jest jedan aspekt vazmenog događaja. To je uskrsli i uzašli Gospodin koji po daru Duha ostaje zauvijek sa svojima (usp. Dj 2,13-36). Lukin prikaz tome ne stoji nikako u suprotnosti s Ivanovim Evandjeljem, po kojem uskrsli Isus već na večer Vazma naviješta apostolima Duha (usp.Iv 20, 22-23). Primanje Duha ne može se, naravno, ograničiti samo na Vazam i na Duhove. Ono se uvijek iznova događa u vremenu Crkve. Tako postaje jasno da Vazam i Uzašašće ne znače nekakav Gospodinov odlazak, nego jedan novi intenzivni "ostanak" (usp.Mt 28, 20) Uskrsloga u njegovoj zajednici.

6.3 USKRSNUO ZA NAS

6.3.1 Uskrsnuće - susret s Uskrslim

Zbunjenost prvih svjedoka

Angažirani
svjedoci

Tko znade čitati među recima Novog zavjeta, lako će opaziti da se u njemu o susretu s Uskrslim ne govori na nezainteresiran, distanciran način, nego upravo najsnažnije angažirano. Svaka rečenica obilježena je zbunjenošću prvih svjedoka o onom što su doživjeli.

Osobni značaj govora o Uskrslome.

Kršćani koje susrećemo u Novom zavjetu nikada ne govore apstraktno o "uskrsnuću" Isusovu, nego uvijek govore, posve osobno, o susretu s Uskrslim. Biti kršćanin znači za njih živjeti s Uskrslim, znači stalno zajedništvo s njim i s njegovima, znači biti dionikom njegova poslanja.

Nikakva
povlastica

Prednost prvih svjedoka?

Neposredni susret s Uskrslim imali su samo prvi svjedoci. Time je zajamčena veza između Isusa i Crkve. Ali način na koji su ti događaji prikazani u Novom zavjetu pokazuje da ti susreti nisu nikakva isključiva povlastica prvih svjedoka. O njima izvještavaju ljudi koji vjerojatno nisu imali tih "ukazanja". Ipak su oni uvjereni da se i u njihovu životu događaju susreti s Uskrslim. Ti se susreti, istina, temeljito razlikuju od prvih ukazanja, ali se ipak mogu na neki način s njima usporediti. I mi možemo susresti Uskrsloga.

Živimo u istom
povijesno-
spasonosnom
razdoblju

Mi živimo u istom povijesno-spasonosnom razdoblju kao i kršćani koji su napisali novozavjetne spise - u vremenu Crkve. Budući da Uskrslim i Uzašli snagom svoga Duha ostaje s nama zauvijek, kršćanima svih vremena moguće je da ga sretnu iako ne na isti način kao oni prvi. Ni prvi svjedoci nisu bili očuvani od sumnji, nesigurnosti i klonulosti. Mi moramo jednako kao i oni prolaziti dugim i mukotrpnim putem vjere u Uskrsloga. I mi moramo računati s razočaranjima. I nama je često u susretu s njime tako teško osloboditi se naših očekivanja i spoznati ga onako kako nam se on želi ukazati. I mi postajemo dionicima toga susreta u prostoru Crkve; on nam se daje zajedno s kršćanima i za njih. Gospodnja blizina dolazi uvijek kao ponuda na novi život, život koji, naravno, ne stoji samo pod znakom uskrsnuća nego i pod znakom križa.

6.3.2 Umro i uskrsnuo za nas.

Po susretima s Uskrslim spoznali su prvi kršćani: smrt i uskrsnuće Isusovo imaju neku vezu s našim životom, njegovo umiranje i uskrsnuće dogodilo se zbog nas. Oni se sada mogu – kao Pavao - "ponositi Raspetim" (usp. Gal 6,14) i njega priznati svojim Spasiteljem (usp. 6.1.3).

Tumačenje čovjekove patnje i smrti s vazmenog gledišta.

Patnja postaje
Uvodni tečaj

Isusovom smrću i uskrsnućem oduzet ja čovjekovim patnjama i smrti njihov

"supatnja" i obogaćena nadom duboki besmisao. Patnja je od onda patnja u zajedništvu s Raspetim. Ona postaje "supatnja". Ona, kao i smrt stoji pod obećanjem da će sudjelovati na vazmenoj pobjedi Uskrsloga nad patnjama i smrti (Poblize o tome 19.4).

6.3.3 Vazam kao iskustvo Boga

Uskrsnuće kao čin Božji

Vrhunsko iskustvo Boga

Vazam je vrhunac povijesti spasenja. Tu se Bog pokazao Bogom tako jasno da je beskrajno nadvisio sve Izraelovo iskustvo o Bogu. Od Vazma na ovamo očituje se starozavjetna slika Boga u novim bojama:

Bog, Otac našeg Gospodine Isusa Krista:
 Uzvišenjem je Bog Isusa učinio Gospodinom i priznao ga tako svojim Sinom; kao što se po Uskrsnuću u Isusu na osobit način mogao prepoznati Sin Božji, tako se u tom istom uskrsnuću Izraelov Bog očituje kao Otac Isusa Krista.

- - Oca

- - Životvorca

Živi i životvorni Bog

Već je Božji narod Staroga zavjeta mogao doživljavati Boga kao Životvorca. Bog je izabrao Izraela, vodio ga i oslobodio iz egipatskoga ropstva. Svi se ti zahvati u knjigama SZ slave kao djela Božja koja donose život. Isusovo uskrsnuće nadmašuje sve što se do sada zbilo: raspeti Isus iz Nazareta uskrišen je na nov, pun život; to daje naslućivati koliku puninu života mora posjedovati Bog u sebi samom. Stvarno živi Bog dokazuje svoju životnu snagu u tome da daruje život.

- - Vjernoga

Vjerni Bog

U uskrsnuću pobjedonosno je zasjala Božja vjernost. Po vjernosti prema svom poslušnom Sinu (Fil 2,8) Bog je očitovao ovo; Bog stoji uza svoje - Bog drži svoju riječ (usp. "uskrišen po pismima" 1 Kor 15,4). Domišljata Božja ljubav koja je već središte starozavjetnog iskustva s Bogom, postiže u uskrsnuću Isusovu svoj nenadmašivi vrhunac. Čak i preko križa pronalazi Bog još uvijek nove putove za darivanje spasenja i života.

- Ljubavi

Bog koji se dariva.

Križ očituje Božju ljubav prema nama: Bog je pripravan ići do kraja, svoga Sina dati za nas (usp. Iv 3,16; Rim 8,32). Na raspetom Sinu očituje se tko je Otac: ne samo apsolutna moć, nego ljubav, koja se sva daruje i koja se sva žrtvuje.

Bog - spoznatljiv u Isusu Kristu

U susretu s Gospodinom spoznali su prvi svjedoci: u njemu se objavljuje Bog. O njemu se ne može govoriti drugačije nego kao o Jahvi, Bogu Izraelovu (usp. 7.1). Govoriti kršćanski o Bogu nije, dakle, moguće bez pozivanja na Uskrsloga.

6.3.4 Isusovo uskrsnuće - razlog i uzor našeg uskrsnuća

Na naviještanju o Uskrsnome može nazrijeti čime će i naš život biti obilježen na kraju vremena (usp. i 20.1.2).

Nov način postojanja ("preobraženje")

Uskrsli nije više podvrgnut ograničenosti zemaljskog načina postojanja. On nije vezan za prostor i vrijeme. Ali, taj novi način postojanja, prije svega znači oslobođenje od patnje i smrti.

Uskrsli živi sasvim kod Boga.

Uskrsli koji je već u svom životu živio sasvim po Bogu i za Njega sada je konačno kod Boga. Sada može biti Sin svom snagom te zbiljnosti.

Uskrsli živi sasvim kod ljudi.

Sin je objava: Samim sobom objavljuje da je Bog potpuno tu za ljude. Od uskrsnuća dalje Isus je sasvim Sin. Time on i ljudima otvara novu jačinu zajedništva sa sobom i s Ocem. Stav zemaljskog Isusa - postojati za druge - dosegao je u uskrsnuću svoju krajnju puninu.

6.3.5 Duh - dar Uskrsloga.

Duh Božji

"Duh Božji" ili "Duh Sveti" znači u biblijskim spisima ne Božju duhovnost za razliku od Božja snaga tjelesnosti, nego snagu Božju koja daje život i tka povijest. "Duhom" se naziva sam Bog u koliko se spasovno priklanja svijetu i ljudima.

Nova zbiljnost "Gospodin je Duh" (2 Kor 3,17).

Hebrejska i grčka riječ za duh znači izvorno "vjetar" "dah". "Otkada si ti ovdje, vlada u nas novi duh (puše drugi vjetar)". Svatko to razumije. Otkada Isus kao Uskrsli živi kod svojih, ne možeš ih više prepoznati. Nevjerni, strašljivi, bespomoćni učenici, hrabro svjedoče Uskrsloga. Usprkos svim vanjskim i unutarnjim poteškoćama koje su time povezane, život je uslijed "daha" Božjega postao nov, svijetao, sadržajan.

6.3.6 Uskrsnuće i slanje Duha - početak i središte Crkve

Crkva je uskrsna zajednica

Svoje postojanje Crkva zahvaljuje Uskrsnome. Već je preduskrsni Isus htio okupiti "izgubljene ovce doma Izraelova" za Boga i jedne za druge. Ali on nije u tome uspio jer ga ljudi nisu prihvatili (usp. 9.2). Kao Uskrsli nastavlja on to okupljanje novom snagom. Duh Božji daje da Crkva prerasta uski krug židovstva. Ta ista snaga Božja pomaže joj da unatoč svim poteškoćama ne propadne. Najdublja tajna Crkve je prisutnost Uskrsloga, prisutnost koja je mnogo prodornija, odlučnija i djelotvornija nego što je bilo ophođenje preduskrslog Isusa s njegovim učenicima.

Duh - vrelo crkvenog života.

Gotovo sva životna očitovanja Crkve, prije svega krštenje, vjeru, navještenje, izvanredne darove i osobite službe svodi Pavao na djelovanje Duha. Od rasutih Isusovih učenika Duh stvara Crkvu Isusa Krista. Duh omogućuje vjeru u

Okupljanje u
Duhu

Uskrsloga. Tek po Vazmu i Duhovima postaju apostoli u punom smislu apostoli. Pavao shvaća svoju apostolsku dužnost kao poslanje Uskrsloga (1 Kor 9,1). Luka vidi presudnu zadaću apostola u tome da budu "svjedoci Uskrsloga" (Dj 1,22).

6.3.7 "Staro uminu - novo, gle, nasto" (2 Kor 5,17)

Sveopća novost

Uskrsnućem i dolaskom Duha Svetoga nastalo je nešto bitno novo ne samo za Isusove pristalice koji su prihvatili vjeru u Uskrsloga, nego i novost za sav svijet. Uskrsli je uzvišeni Gospodin svoje Crkve i svega kozmosa (Fil 2,9; Kol 1,15 -20; Mt 28,18). Makar svijet nije sjedinjen ni s Bogom ni u samom sebi, prvi se kršćani usuđuju navješćivati novoga Gospodara ovoga svijeta. Svijet je dobio Glavu, cilj prema kojem putuje (Ef 1,10). Crkva i svijet žive u razdoblju uskrsnuća; oni putuju prema svom velikom cilju: punini Isusova uskrsnuća. Ona će se doseći kad svijet i ljudi uskrsnu u novom Božjem svijetu (usp. 1 Kor 15,28; Otk 21-22).

Poticaji za daljnje razmišljanje

Isus Krist je za nas uskrsnuo - Kako mogu susresti Uskrsloga? Koje bi plodove ponuda njegove blizine mogla unijeti u moj život? Koje su pretpostavke za to potrebne s moje strane? (usp. Rim 14, 7-9; Gal 2, 19-21).

Poticaji za daljnji (raz)govor

Novi zavjet ne govori o Isusovu uskrsnuću nego o Uskrsnom Gospodinu Isusu Kristu. Mi bismo u svojim vjerskim razgovorima morali govoriti osobno o Isusovu uskrsnuću. Tako bi se možda mjesto "uskrsnuće" moglo reći: život s Uskrsnim i za Uskrsloga, koji ovdje i danas boravi, koji nas poziva i koji bi htio naš život od temelja obnoviti.

I naš govor o "Duhu" mogao bi se inspirirati na Bibliji. U njoj se "Duhom" često smatra ponuda, omogućavanje i ostvarenje susreta s Bogom, kojega je plod nova atmosfera u kojoj se čovjek ugodno osjeća, u kojoj može odahnuti, oživjeti; obnavljanje svega čovjeka.

Poticaji za život

Podsjetite se na prikazivanja uskrsnuća Isusovog u povijesti i sadašnjosti i usporedite ih s biblijskom vazmenom porukom. Koliko ona tu dolazi do izražaja? Na koji su način te slike utjecale na predodžbe o Isusovu uskrsnuću?

Poticaji za daljnji studij - literatura na hrvatskom

Uskrsnuće, ukazanja Kristova, Križ: RBT

- Brajčić, R., Kristovo uskrsnuće, motiv i sadržaj vjere, OŽ 31(1976)150-164.
- Belgijski biskupi, Naša vjera u Isusa Krista, Dokumenti 8,Zagreb, HkDČM, 1968, 32 str.
- Botilije Veliki, Duh Sveti, Makarska SB, 1978 150 str.
- Cerfaux, L., Teologija Isusove smrti po svetom Pavlu (skripta - preveo M. Mandac, Institut za teološku kulturu laika).
- Fuček, I., Duh Sveti - Osloboditelj, OŽ 27(1972) 407-410.
- Golub, I., -Duh Sveti u Crkvi, Biblioteka "Teološki radovi" 3, Zagreb, KS,1975, 94 str.
-Sin objavitelj Oca i najavitelj Duha Svetoga , Zagreb 1967, 201 str (ciklostilom).
- Henry, A.M. Vazmeno otajstvo: Uvod u teologiju II Biblioteka "Priručnici" 9, Zgb,KS,1972,198-230.
- Ivaničin,B., Pobjeda koja ne pobjeđuje,OŽ 33(1978)1-4,
- Uvodni tečaj

- Kresina, A., Vazmeno otajstvo, VIR 1(1974)1,16-18.
- Mandac, M. Isusova paruzija i uskrsnuće u Pavlovim spisima (Skripta - Institut za teološku kulturu laika).
- Rebić, A., - Isusovo uskrsnuće. Izvješća, vjera, činjenice, Zagreb, KS, 1972, 263 str, (Biblioteka "Riječ" 6-7).
- Odgovor dra Adalberta Rebića na recenziju dra Albina Škrinjara o knjizi "Isusovo uskrsnuće" (Obnovljeni Život 3-1973, 286-300), OŽ 28(1973), 487-508.
- Šagi-Bunić, T. - Drugovanje s Bogom. Otajstvo Kristova uskrsnuća (3), KG 1971, 13,7.
- Očekujemo Sina njegova s neba kojega je uskrisio od mrtvih (I Solunjanima 1,10),GK 1971, 7 5.
-Rascvat života kroz vrata.smrti. Otajstvo uskrsnuća Kristova, GK 1971, 10, 7
- Tomić, C., - Duhovsko čudo, OŽ 33(1978)150-158
- - Značenje Isusovih uskrsnih ukazanja, BS 45 (1975) 429-435.
-
- Zovkić, M., - Novozavjetni izvještaji o Isusovu uskrsnuću kao egzegetski i hermeneutski problem, CuS 7(1972) 274-277.
- A. Rebić, Isusovo uskrsnuće, BS 42(1942) 286-288 (recenzija)
-
- Škrinjar, A., A. Rebić, Isusovo uskrsnuće, OŽ 28(1973) 286-300 (recenzija).

"ČITANKA" 6. PISMA

Biblijski tekstovi ističu dva vidika koji su u NZ osobito istaknuti u vezi s Isusom: njegove svjedoke (Dj) i činjenicu da je on uskrsnuo za nas (1 Kor, Iv).

Učiteljski tekstovi donose najprije 4 najstarija službena svjedočanstva o vjeri Crkve u vazmeno otajstvo Isusa Krista, a zatim se tekstovima II. vaticanskog sabora pokazuje kako se to otajstvo odražuje u kršćaninovu životu i nadanju te posadašnjuje u slavljenju liturgije i čašćenju svetaca.

Filozofsko-teološki tekstovi: Ratzingerov tekst tumači što u biblijskom jeziku znači pakao i nebo, a Lehmannov pokazuje što Jeruzalem znači za prvu Crkvu.

Religiozno-duhovni tekstovi: Egger u vezi s Emausom razmišlja o jednom od osnovnih čovjekovih iskustava, Kremer u vezi s Proslavljenim o ljudskoj situaciji u kojoj se nalazi Crkva pod vodstvom njegove nevidljivoga Duha, a Rahner se zamislio nad otajstvom Duha i milosti u nama.

Literarni tekstovi: Andrić u svjetlu Velikog petka doživljava da su njegove patnje tek "mali dijelak velike tragedije čovječanstva". Krleža - na svoj način - razmišlja o tom kakav je Krist potreban Panoncima. A kako na Vas djeluju dvije Martijeve pjesmice?

Dj 1,21

²¹ Jedan, dakle, od ovih ljudi što bijahu s nama za sve vrijeme što je među nama živio Gospodin Isus ²² počevši od krštenja Ivanova pa sve do dana kad bi uzet od nas - treba da bude svjedokom njegova uskrsnuća

Dj 2,32

Toga Isusa uskrisi Bog! Svi smo mi tomu svjedoci.

Dj 3,15

Začetnika života ubiste. Ali Bog ga uskrisi od mrtvih, čemu smo mi svjedoci.

Dj 10,39-41

³⁹ Mi smo svjedoci svega što on učini u zemlji judejskoj i Jeruzalemu. I njega smakoše, objesivši ga na stup ⁴⁰ Bog ga uskrisi treći dan i dade mu da se očituje ⁴¹ ne svemu narodu, nego svjedocima od Boga predodređenima.

Dj 13,31

On se kroz mnogo dana ukazivao onima koji s njim bijahu uzašli iz Galileje u Jeruzalem. Oni su sada njegovi svjedoci pred narodom.

1 Kor 15,20-27

²⁰ Ali sada: Krist uskrsnu od mrtvih, prvina usnulih! ²¹ Doista, po čovjeku smrt, po čovjeku i uskrsnuće od mrtvih! ²² Jer kao što u Adamu svi umiru, tako će i u Kristu svi biti oživljeni. ²³ Ali svatko u svom redu: prvina Krist, a zatim koji su Kristovi, o njegovu Dolasku; ²⁴ potom - svršetak, kad preda kraljevstvo Bogu i Ocu, pošto obeskrjepi svaku Vlast i silu. ²⁵ Doista, on treba da kraljuje, dok ne podloži sve neprijatelje pod noge svoje. ²⁶ Kao posljednji neprijatelj bit će obeskrjepljena Smrt, ²⁷ jer sve podloži nogama njegovim.

Iv 7, 37-39

³⁷ U posljednji, veliki dan blagdana Isus stade i povika: "Ako je tko žedan, neka dođe k meni! Neka pije ³⁸ koji vjeruje u mene" Kao što reče Pismo: "Rijeke će žive vode poteći iz njegove utrobe!" ³⁹ To reče o Duhu koga su imali primiti oni što vjeruju u njega. Tada, doista, ne bijaše još došao Duh, jer Isus još ne bi proslavljen.

Isusovo uskrsnuće i njegova spasenjska moć u vjeroispovijedima

Apostolsko Vjerovanje (otprilike početkom g.200)

Mučen pod Poncijem Pilatom, raspet, umro i pokopan,
sišao nad pakao,
treći dan uskrsnuo od mrtvih,
uzašao na nebesa,
sjedi o desnu Boga Oca svemogućega.

Nicejsko-Carigradsko Vjerovanje (g.381)

Raspet također za nas:
pod Poncijem Pilatom mučen
i pokopan.
I uskrsnuo treći dan,
po Svetom Pismu.
I uzašao na nebo,
sjedi s desne Ocu.

"Atanazijevo" Vjerovanje" (otprilike između g.430-500).

Mučen radi našega spasenja,
sišao nad pakao,
treći dan uskrsnuo od mrtvih,
uzašao na nebo,
sjedi s desne Ocu.

Vjerovanje četvrtog Lateranskog Sabora (g.1215).

Jest, trpio je i umro na drvu križa za spasenje ljudskoga roda.
Sišao je nad pakao,
uskrsnuo od mrtvih i uzašao na nebo.
Ali sišao je dušom, uskrsnuo u tijelu,
a uzašao je jednako u jednom i drugom.

Vazmeno otajstvo

To djelo ljudskog otkupljenja i savršene Božje proslave, kojemu su predigrom bila čudesna Božja djela u narodu Staroga zavjeta, izvršio je Krist Gospodin, naročito vazmenim otajstvom svoje blažene muke, uskrsnuća od mrtvih i slavnog uzašašća. Tako je "svojom smrću uništio našu smrt i svojim uskrsnućem obnovio naš život". Doista, iz rebra je Krista, usnulog na križu, proisteklo čudesno otajstvo čitave Crkve.

Konstitucija o svetoj liturgiji 5b, str. 9

Vazmeno otajstvo i njegovo posadašnje

Otada Crkva nikada nije propustila sastajati se na slavlje vazmenog otajstva: čitala je kod toga ono "što se na njega odnosilo u svim Pismima" (Lk 24,27), slavila euhristiju, u kojoj "se uprisutnjuje pobjeda i slavodobiće njegove smrti", te se ujedno zahvaljivala "Bogu na njegovome neizrecivome daru" (2 Kor 9,15) u Kristu Isusu - "na hvalu slave njegove" (Ef 1, 12), snagom Duha Svetoga.

Konstitucija o svetoj liturgiji 6, str.10

Sakramenti posvećuju sav naš život

Stoga liturgija sakramenata i blagoslovina pruža mogućnost pravo raspoloženim vjernicima da im se gotovo svaka zгода života posvećuje božanskom milošću koja proistječe iz vazmenog otajstva muke, smrti i uskrsnuća Krista, od koga svi sakramenti i blagoslovine crpe svoju moć; i kao da nema ni jedne čestite upotrebe tvarnih dobara koja se ne bi mogla usmjeriti čovjeku na posvećenje i Bogu na hvalu.

Konstitucija o svetoj liturgiji 61, str.23.

Štovanje svetaca

Crkva je povrh toga u toku godine unijela spomene mučenike i drugih svetaca koje je mnogovrsna Božja milost uzvisila do savršenstva, pa su već postigli vječno spasenje, te u nebu pjevaju savršenu hvalu Bogu i nas zagovaraju. O rođendanima svetaca Crkva navješćuje vazmeno otajstvo u svecima koji su zajedno s Kristom trpjeli te su s njime suproslavljeni, a vjernicima predlaže njihove primjere, koji po Kristu sve privlače k Ocu, i njihovim zaslugama moli i postizava Božja dobročinstva.

Konstitucija o svetoj liturgiji 104, str. 31.

Isusovo uskrsnuće jest nada

"Ako li zbilja stanuje u vama Duh onoga koji uskrisi Isusa od mrtvih, onaj koji uskrisi Isusa Krista od mrtvih, oživjet će i vaša smrtna tjelesa radi svog Duha koji stanuje u vama" (Rim 8,11). Nužda i dužnost uistinu nagone kršćanina da se kroz mnoge nevolje bori protiv zla i da podnese smrt. Ali pridružen pashalnom misteriju, kao što je suobličan Kristu u smrti, tako, nadom ohrabren, ide u susret uskrsnuću.

Pastoralna konstitucija o Crkvi u suvremenom svijetu, 22d (2.dio) str.364.

J.Ratzinger:

"Sašao nad pakao i uzašao na nebo"

Već smo ranije objasnili kako silazak u pakao (podzemlje) ne smijemo shvatiti u doslovnom smislu, kako to ne znači neku vanjsku, prostornu dubinu kozmosa; jer ona je za ovaj događaj potpuno nebitna. U onom temeljnom tekstu, u molitvi što je Raspeti upravlja Bogu koji ga je napustio, nema nikakve kozmičke aluzije. Štoviše, izraz "silazak u pakao" svraća nam pogled prema dubini ljudske egzistencije, koja seže do ponora smrti, do oblasti beskrajne samoće i uskraćene ljubavi, obuhvaćajući tako i dimenziju pakla i noseći je u sebi kao vlastitu mogućnost. Pakao, to jest ono postojanje kojim se čovjek, definitivno uskraćuje drugome, nije neka kozmografska datost, već dimenzija ljudske naravi, njezin mogući bezdan. Danas nam je bolje nego ikada ranije poznato da svačija egzistencija dotiče tu dubinu. A kako je čovječanstvo u krajnjoj liniji "jedan čovjek", ta se dubina ne tiče samo pojedinca, već pogađa sav ljudski rod, pa je on zato kao cjelina mora podnijeti. Sada možemo shvatiti i to, zašto je Krist, koji je "novi Adam", podnio tu sveljudsku dubinu i zašto nije htio biti neka uzvišena iznimka; a s druge strane, opet, tek je sada u svojoj svojoj dubini postalo moguće i posvemašnje uskraćenje.

Kristov pak ulazak na nebo upućuje prema drugoj krajnosti ljudske egzistencije, egzistencije kojoj je omogućen beskrajni uspon nad samu sebe ili beskrajni pad. Kao protupol radikalnoj samoći i uskraćenoj ljubavi, ta egzistencija nosi u sebi mogućnost da dođe u dodir sa svim ostalim ljudima, i to u dodiru s božanskom ljubavlju, tako da čovječstvo može u neku ruku svoje geometrijsko mjesto naći unutar same Božje biti. Dakako, ove dvije čovjekove mogućnosti, koje se predočuju izrazima nebo i pakao, mogućnosti su na potpuno različit način. Ponor, pad koji zovemo paklom, može sebi stvoriti samo čovjek sam. To moramo još jače izraziti: pakao se zapravo sastoji u tome što čovjek ne želi ništa primati, već hoće da bude potpuno sam sebi dovoljan. Pakao je izraz čovjekove zatvorenosti u samom sebi. Bit dakle, tog ponora, te dubine sastoji se u tome što čovjek neće ništa primati, već bi htio da bude potpuno ovisan o sebi, da bude dostatan samomu sebi. Kad takav stav postane krajnje radikalno, čovjek biva bićem koje je nedodirljivo, osamljeno i koje se uskraćuje. Pakao znači htijenje: biti sam, a to se zbiva kad se čovjek zatvara. Nasuprot tome, bit onoga "gore", što smo nazvali nebom, jest u tome da se ono može jedino primiti, za razliku od pakla koji čovjek sam sebi stvara. "Nebo" je po svojoj biti takva zbilja koju čovjek nije sam stvorio niti je može stvoriti; skolastičkim jezikom rečeno, nebo kao milost jest "donum indebitum et superadditum naturae" (dar koji je naravi nadodan a koji joj po sebi ne pripada). Nebo kao ispunjena ljubav može čovjeku uvijek biti samo darovano; a pakao jest samoća onoga koji ne želi to prihvatiti, onoga koji odbija status prosjaka te se povlači u samoga sebe oslanjajući se na vlastite snage.

Tek se na osnovu toga može sada kazati što se zapravo s kršćanskog stanovišta misli pod riječju nebo. Nebo se ne smije shvaćati kao neko vječno, iznadsvjetsko mjesto, ali niti jednostavno kao neka vječna metafizička oblast. Štoviše, moramo reći da stvarnost "nebo" i "Kristov ulazak na nebo" nerazdjeljivo idu skupa; tek na temelju toga odnosa postaje jasan i onaj kristološki, personalni, povijesno usmjereni smisao kršćanske poruke o nebu, ili, drugim riječima: nebo nije mjesto, koje bi prije Kristova ulaska bilo nekom pozitivističkom Božjom odlukom o kazni zatvoreno, da bi jednoga dana, isto tako pozitivistički, postalo otvoreno. Naprotiv, stvarnost koju zovemo nebom nastaje u prvom redu sjedinjenjem Boga i čovjeka. Nebo treba definirati kao susret ovih dvaju bića; taj susret između Boga i čovjeka definitivno se zbio u Kristu kad je nadrastao bios, prošavši kroz smrt u novi život. Nebo je, dakle, ona budućnost čovjeka i čovječanstva koju ona ne može sebi dati, te mu biva zatvorena sve dotle dok se čovječanstvo pouzda samo u sebi; prvi put i iz osnove se ta budućnost otvorila čovjeku koji je svoje egzistencijalno mjesto imao u Bogu i po kojemu je Bog ušao u čovjeka.

Iz: Uvod u kršćanstvo, Zagreb, KS, 1972, str. 287-290.

Emaus kao "crkveno" iskustvo Vazma

Iskustvo i izvještaj emauskih putnika obuhvaćeni su u Luke apostolskim svjedočanstvom o uskrsnuću Isusa Krista te su utkani u okvir toga svjedočanstva. Time izvještaj o Emausu postaje sastavni dio vazmenog iskustva apostolske Crkve. Kasnija Crkva smije se, dakle, pozivati na to vazmeno svjedočanstvo." "Jeruzalem" je za Luku simbol kontinuiteta između vremena zemaljskog Isusa i vremena Crkve koja nastaje. Kao mjesto Gospodinove smrti i uskrsnuća nije Jeruzalem samo grad ispunjenja povijesti spasenja, nego je on u teološkom smislu mjesto mlade Crkve. Krug Jedanaestorice i njihovih drugova u Jeruzalemu - "krug braće" - jest središte mlade Crkve i ujedno njezina stalna praslika. Zato se putnici iz Emausa vraćaju natrag u Jeruzalem. Ondje istom završava njihov put. Tako postaje razumljivo i zašto su oni koji su ostali u Jeruzalemu priopćili vjeroispovijed putnicima iz Emausa, a ne obratno, kako bi se moglo očekivati. Vazmena poruka imade, baš po Luki, svoje čvrsto sjedište u krugu službeno postavljenih i legitimiranih apostola kao njenih prvih svjedoka. Ali i unutar tog službenog vazmenog svjedočenja ostaje po Luki još neko stanovito stupnjevanje: Petar kao iskonski jamac vazmenog događaja Luke - ali ne samo u njega - (usp. 1 poslanica Korinćanima 15,5) ima posebnu prednost. "Doista uskrsnu Gospodin i ukaza se Šimunu" (V.34, usp. i V.12).

Karl Lehmann

Zajednički put

Pratiti i biti praćen jedno je od osnovnih iskustava našeg života. Neki dio zajednički prevaljenog puta ostaje nam dugo u pamćenju. Izvještaj o susretu dvojice učenika s Uskrsim na putu u Emaus tumači nam kako trebaju kršćani shvatiti svoj život: kao zajedničko putovanje s Kristom.

Wilhelm Egger

Duh-"glas" uznesenog Gospodina

Središnji iskaz vazmenog izvještaja jest u Jeruzalemu okupljenim apostolima poslan Duh Sveti radi služenja - da navješćuju Evandjelje; stoga se u njihovim propovijedima objavljuje "glas" uznesenog Gospodina. I taj iskaz nije ništa izgubio na aktualnosti. Ako Crkva već gotovo dvije tisuće godina propovijeda raspetog Isusa iz Nazareta kao "Gospodina i Krista", onda to i danas kao i onda neupućeni mogu tumačiti kao brbljanje pijanih (Dj 2,13), kao svojevóljno tumačenje ili pače kao manipulaciju i prijevaru (usp. Mt 28,11-15). Crkva zajedno s piscem Djela apostolskih nasuprot tim osudama smije i mora uporno tvrditi: Duh Božji u konačnici ohrabruje i osposobljava Crkvu da propovijeda Isusa, što će vjerojatno do svršetka svijeta izazivati sablazan i porugu. Kao što su se proroci Starog zavjeta u svojim propovijedima pozivali na "riječ Jahvinu" i svoj proročki govor pripisivali Duhu Svetom, kao što je sam Isus navješćivao Evandjelje, kao onaj na kojemu počiva Duh Božji, tako Crkva nakon vazmene poruke posjeduje Duha Svetog i ovlaštena je autentično propovijedati Isusa Krista, u ime Boga i Isusa Krista.

Jakob Kremer

Poslanje u zadaćama svakidašnjice

Potražimo sami iskustvo Duha u milosti promatrajući svoj život. Ne zato da bismo rekli: evo je; imam je. - Ne možemo je naći tako da je trijumfalno svojatamo kao svoje vlasništvo i svoj posjed. Možemo je tražiti samo zaboravljajući je; možemo je naći samo tražeći Boga i predajući mu se u samozatajnoj ljubavi, ne vraćajući se k sebi. Ali moramo se od vremena do vremena zapitati živi li u nama nešto takvo, kao što je ovo usmjerujuće i oživljujuće iskustvo. Tako ćemo moći prosuditi koliko je još dalek put i koliko smo još udaljeni od iskustva Duha Svetoga u našem takozvanom duhovnom životu.

Još je dug put pred nama.

Karl Rahner

Veliki petak

Danas je Veliki petak. Ustao sam rano poslije neprospavane noći. Išao sam u crkvu i gledao nerazumljive obrede i slušao tamne riječi Hristove tragedije.

Kroz prozore seoske crkve ulazilo je bijelo svjetlo aprilskog jutra, čuo se cvrkut ptica i jek zvona na govedima, ali sve je to bilo muklo, bijelo i prigušeno kao pozadina tamnom glasu stare tragedije koja jutros ima svoj praznik. .

Bol se u meni digao do ekstaze, došao je svijetli čas olakšanja; vidio sam svu veliku braću kako pognuti pod teškom ognjenom aureolom prolaze i imaju mirno lice u olakšanju koje daje veliki bol.

I moj rođeni bol i patnja dođoše mi kao nešto što nije besmisleno izdvojeno i osamljeno, nego živi kao mali dijelak velike tragedije čovječanstva koje se bori. A sav noćni nemir i strah bi mi nerazumljiv i dalek kao magla što leži po obroncima ispod mene.

Ivo Andrić, EX PONTO, "Svjetlost" Sarajevo 1975, 44-45.

Kakav Krist?

"Kakav žalostan Krist je ono stajao na oltaru sa svojom svjetloružičastom zastavom nad onim pijanim grbavim babama, kočijašima i marvogojcima!

Krist koji bi doista stupio u ovu našu panonsku graju, u ovaj smrdljivi metež naših sajмова, taj treba da se osjeti nad stvarima kao metafizički sudar sa svim tjelesnim, pohotnim, mesnatim, poganskim u nama!

Taj Krist treba da bude u kretnji jedna pećina, koja se skotrljala sa zvjezdanih vrhunaca, a ne jedan provincijalni slabo kolorirani crtež, slikan diletatnskom temperatehnikom"(o. c., str.149).

M. Krleža, Povratak Filipa Latinovicza,
Beograd 1964,64.

Kurt Marti

Mnogoj bi gospodi moglo odgovarati
kad bi se sa smrću sve izravnalo
gospodstvo gospode
ropstvo robova
kad bi se potvrdilo

mnogoj bi gospodi moglo odgovarati kad bi zauvijek
gospodom ostali u skupocjenoj privatnoj grobnici
a njihovi robovi
robovima u jeftinu nizu grobova

Ali eto jednog uskrsnuća
koje je drukčije, posve drukčije no što smo mislili
eto uskrsnuća koje je ustanak božji protiv gospode
i protiv gospodara svih gospodara -
protiv smrti.

Iz: Geist und Leben, god.47,2,152.